

H. Bos Kzn.

Wildervank, 21 maart 1881 - 's Gravenhage, 3 september 1970

In mr. Henderikus Bos Kzn, die in zijn 90e levensjaar op 3 september 1970 overleed, is een markant en veelzijdig man heengegaan. Geboren te Wildervank, werd hij, na drie jaren de hogere burgerschool te Veendam te hebben gevolgd, door zijn vader, die in Rotterdam een houthandel was begonnen (de firma K. J. Bos en Zoon), op 15-jarige leeftijd naar die stad gezonden om daar zijn opleiding in de handel te ontvangen. Persoonlijk was zijn begeerte meer naar een wetenschappelijke opleiding uitgegaan, maar vaders wil was - destijds nog! - wet. Intussen bleek hij ook voor de handel alleszins de vereiste kwaliteiten te bezitten; hij kreeg dan ook in de zaak al spoedig - na "mondig-verklaring" op 18-jarige leeftijd - een leidende plaats. Van 1904-1914 maakte hij telkens ten behoeve van de aankoop reizen naar de Scandinavische landen en Rusland; deze reizen betekenden uiteraard voor hem met zijn wijde belangstelling een grote verruiming van zijn blik. Ook in het geheel van de Nederlandse houthandel werd hij een vooraanstaand man; op zijn inzicht en doorzicht werd tot op hoge leeftijd van die zijde gaarne een beroep gedaan. In het kerkelijk en maatschappelijk leven, zo in Rotterdam als daar buiten, liet hij zich mede niet onbetuigd. Zijn zin voor studie - waaraan hij in zijn jeugd de vrije loop niet had kunnen laten - verloochende zich echter onder dit alles niet. Op 40-jarige leeftijd begon hij nog aan de voorbereiding voor het staatsexamen, hetwelk hij ondanks zijn veelzijdige bezigheden na vier jaar met goed gevolg aflegde, om dan te Leiden de rechtenstudie ter hand te nemen. In 1928 verwierf hij het meesterschap in de rechten. Hij beschouwde echter de studie daarmee allerminst als afgesloten. Zijn belangstelling richtte zich vooral op het tijdvak van de reformatie, met name ook op de monarchomachen; van de juridische vraagstukken uit die tijd had de theologische en wijsgerige achtergrond zijn indringende belangstelling. Veel materiaal heeft hij te dien aanzien verzameld, maar zijn ideaal om dit in een proefschrift te verwerken, heeft hij, door de praktijk van het leven te zeer in beslag genomen, niet kunnen verwezenlijken. Doch op andere wijze heeft zijn voortgezette wetenschappelijke belangstelling rijke vrucht gedragen. Hij ontpopte zich nl. als een fervent boekenliefhebber en leefde daarin zijn koopmansgeest ten volle uit. Allereerst op het gebied van zijn bijzondere belangstelling - recht, theologie en wijsbegeerte -, maar daarnaast ook op ander terrein - geografie en reisbeschrijvingen - speurde hij zowel hier te lande als in het buitenland naar hetgeen te dezen van waarde was. Aanvankelijk met deskundige voorlichting, maar al spoedig zelf meester op dit gebied, zodat hij op zijn beurt van de beroepsmatige handelaren de vraagbaak werd, verzamelde hij tot op hoge leeftijd zich een bibliotheek, welke tot de rijkste van ons land mag worden gerekend. Van zijn gesties op dit gebied heeft de heer N. Israël, in een "in memoriam" in het oktober-1970-nummer van "de Antiquaar" een treffende beschrijving gegeven. Dat hij bij dit alles niet ten eigen bate handelde, maar zich ook hierin een "dienaar" wist, bleek uit zijn testament, waarbij hij zijn bibliotheek vermaakte aan de Vrije Universiteit, welke zich aldus met een unieke verzameling verrijkt ziet, haar in staat stellend om deze ten dienste van het algemeen te doen strekken. Die Vrije Universiteit heeft, Calvinist van diepe overtuiging en vroomheid als hij was, de liefde van zijn hart gehad. Tussen 1917 en 1962 heeft hij in wisselende perioden gedurende 26 jaar als directeur gefungeerd. In de ontwikkeling van de Universiteit heeft hij met zijn veelzijdige gaven een grote rol gespeeld; zijn zakelijk inzicht is voor de opbouw van de Universiteit, zoals deze zich, vooral ook na de oorlog, in steeds versnellend tempo ontwikkelde, van bijzondere waarde geweest. Bij zijn aftreden in 1962 vond dit zijn uitdrukking in de aanbidding van het erelidmaatschap van directeuren, hetwelk hem in staat stelde ook verder de hem zo geliefde Universiteit met zijn daadwerkelijke belangstelling te begeleiden. Ook op andere terreinen heeft men van zijn persoonlijke en zakelijke kwaliteiten groot profijt gehad. De Vereniging tot Christelijke verzorging van geestes- en zenuwzieken heeft hij in allerlei functies, laatstelijk als voorzitter, tot op hoge

leeftijd gediend met name ook in de stormen, welke tijdens de bezetting over de inrichtingen van die Vereniging waren heengegaan. Het ere-voorzitterschap, hem bij zijn aftreden aangeboden, getuigt daarvan. En onder dit alles was hij een man, die in bescheidenheid - de ander uitnemender achtend dan zichzelf - zijn weg ging en daardoor in de kringen, waarin hij werkte, een bindende figuur was. Het geheim van zijn leven was, dat hij het stelde in dienst van zijn Heer, in Wien hij zich geborgen wist. Zo laat hij een lichtend spoor achter.

J. Donner

Bron: *Economisch- en Sociaal-Historisch Jaarboek* 34 (1971) 345-346.